

*Хрущ Ю.М. асистент,
Ковтун А.В., студентка I курсу, напрям підготовки «Туризм»,
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
nastkovtun@yandex.ru*

ТУРИЗМ І РЕКРЕАЦІЯ ЯК ЧИННИКИ ЛЮДСЬКОГО РОЗВИТКУ

Концепція людського розвитку, яка отримала поширення наприкінці ХХ ст., визначила пріоритетність добробуту людини для розвитку суспільства, а разом з тим окреслила кроки для реалізації цього пріоритету. Сьогодні, така концепція активно використовується і пропагується вченими, експертами та суспільними діячами, як основа побудови соціально-економічної політики держави.

Значний внесок у вивчення теоретичних та практичних аспектів дослідження людського розвитку належить зарубіжним вченим, а саме А. Сену, А. Льюїсу, Г. Беккеру, С. Валентею, О. Кузнецовій, Л. Несторову. В Україні дослідженням проблем людського розвитку займається велике коло науковців. Серед них В. Антонюк, О. Грішнова, Е. Лібанова, А. Колот та інші[2].

Погляди авторів, які займаються проблемами людського розвитку, та факторами впливу на людський потенціал досить різняться. За дослідженням відомого вченого О. Власюка, людський розвиток найбільш суттєво зумовлюють соціальні чинники (44%), потім – економічні (39%) та політичні (17%)[1].

Т. Заславська визначає наступні чинники, які мають найбільший вплив на рівень і динаміку людського розвитку: особливості національної культури, види переважаючих технологій, рівень інтелектуальної праці, рівень розвитку науки і освіти, якість життя громадян та ін.[4].

Концепція людського розвитку розглядає розвиток людини як основну мету і критерій суспільного прогресу. Так, О. А. Грішнова зауважує: «Основні цілі людського розвитку формуються у трьох основних напрямках: перший – можливість прожити довге життя, підтримуючи хороший стан здоров'я, другий

– доступність знань, одержання освіти, третій – наявність засобів, що забезпечують гідний рівень життя [3].

Звичайно, розуміння людського розвитку не закінчується на цьому: це також широкі можливості вибору в усіх сферах життя, політична, економічна та соціальна свобода, можливості займатися творчою та виробничою діяльністю, відчувати повагу до себе і мати гарантію прав людини та багато ін. Усі ці напрями тісно переплітаються з можливостями людини у сфері рекреації і туризму. Певною мірою ступінь розвитку цих сфер і популярності цих видів життєдіяльності можна вважати індикаторами людського розвитку в країні.

Ми вважаємо, що одним із необхідних для людського розвитку соціальних благ є доступ до мережі закладів туристичної та рекреаційної інфраструктури. Рекреація, туризм, відпочинок і дозвілля є важливими складовими в житті людини, поряд з виробничою діяльністю. Туризм надає можливість для розвитку особистості. Пізнання історії, культури, життя інших народів несуть в собі гуманітарний потенціал, збагачують людину, розширюють кругозір, дозволяють пізнати світ ширше, познайомитися з різними традиціями, звичаями, новими людьми, дізнатися про невідомі раніше природні явища.

Рекреація сприяє зміцненню й підтриманню здоров'я, яке посідає особливе місце в системі найдорожчих людських цінностей. Для будь-якої нації, окремої людини або ж суспільства загалом важко знайти іншу цінність, яка була б дорожча за здоров'я. Стан здоров'я і довголіття населення - одна з найважливіших характеристик людського розвитку. Звичайно, одного фізичного довголіття недостатньо для всебічного розвитку людини. Проте довге і здорове життя відкриває для такого розвитку значно більші можливості. Здоров'я та довголіття є не лише наслідком, а й найважливішими передумовами людського розвитку [5].

Рекреація і туризм, безпосередньо причетні до людини, а саме до збагачення її духовного світу, адже вони пов'язані з відтворенням фізичних,

психічних, духовних, інтелектуальних сил людини, яке відбувається в процесі оздоровчої, пізнавальної, спортивної, культурно-розважальної діяльності, що займає частину вільного часу. На нашу думку, туризм і рекреація є важливими чинниками людського розвитку.

Отже, взаємозв'язок рівня людського розвитку з рівнем розвитку сфери туризму й рекреації суттєвий, багатоплановий.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ТА ВИКОРИСТАНИХ І ДЖЕРЕЛ:

1. Власюк О. С. Український соціум / О. С. Власюк, В. С. Крисаченко, М. Т. Степико / За ред. В. С. Крисаченка. – К. : Знання України, 2005. – 792 с.
2. Грішнова О. А. Людський розвиток : навч. посібн. / О. А. Грішнова. // – К. : КНЕУ, 2006. – 308 с.
3. Грішнова О. А. Туризм і рекреація як чинники людського розвитку [Електронний ресурс] / О. А. Грішнова // Інформаційні технології в управлінні туристичною та курортно-рекреаційною економікою : Матеріали доповідей II наук.-практ. конф. (Бердянськ, 15-16 вересня 2006 р.). – Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/grishnova.htm
4. Заславская Т. И. Человеческий потенциал в современном трансформационном процессе / Т. И. Заславская // Социология. – 2007. – №3. – С. 28–393.
5. Сливка О. Оцінювання впливу регіональних чинників на забезпечення людського розвитку. Україна: Аспекти праці. - № 8. - 2013. - С. 46-50 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///C:/Users/Администратор/Downloads/Uap_2013_8_8.pdf